

Károlyi Kastély, Fehérvárcsurgó

A fehérvárcsurgói Károlyi-kastély története

A fehérvárcsurgói kastélyt magába foglaló birtok története meglehetősen régre nyúlik vissza, s az évszázadok során többször is gazdát cserélt: 1690-ben jelentek meg a Hochburgok, mint Csurgó birtokosai, őket pedig a Berényi és a Perényi család követte a birtokosok sorában. 1834-ben Perényi Imre báró elzálogosította a csurgói birtokot Károlyi György grófnak, ami 1853-ban, vásárlás útján, végleg a Károlyiak kezébe került.

A még ma is álló kastélyépületet a Perényi Imre bárótól megvásárolt és lebontott kúria helyén kezdték el építeni 1844-ben. Károlyi György gróf pesti palotájának befejezése után Csurgón teremtette meg leszármazottainak vidéki rezidenciáját. A csurgói kastély átépítése 1844-1851-52 között annak a Heinrich Kochnak a tervei alapján zajlott, aki az angol klasszicista stílusú pesti Károlyi-palota átépítését is végezte.

A Bécsben élő építész a helyszínen Ybl Miklós képviselte, aki mint a Károlyi család alkalmazott építésze csak a művezetéssel kapcsolatos tervezésben vett részt.

Az átépítés előtt a csurgói kastély barokk stílusú volt, L alakú, a földszintjén 16 kályhás szoba, konyha helyezkedett el, valamint 9 szoba a személyzetnek, az emeleten pedig 5 szoba volt zöld kályhákkal. A leírások már ebben az időben is említést tesznek kápolnáról. Ezt a formát a kastély minden valószínűség szerint 1768 előtt nyerhette (Feigs Antal kőműves építette Perényi báró részére).

Az újonnan megépített kastély U alakú épületében az emeletes középrészhez kétoldalt oszlopos, földszintes szárnyak kapcsolódnak. Ezek végében egy-egy pavilon áll. Az északi pavilonban található a kápolna. A főépület és az oldalszárnyak díszudvart zárnak körül.

Gr. Károlyi György 1877-ben bekövetkezett halála után Csurgót a másodszülött fiú, Viktor örökölte, akinek halála után 1888-ban a kastély Károlyi Gyulára szállt. Az ő idősebbik fia volt Károlyi Mihály (1875-1955), fiatalabbik pedig Károlyi József (1884-1934). Az ő nevéhez fűződik a kastély utolsó nagy átalakítása a XX. század tízes éveinek elején. Ekkor lényegében kialakul a mai alaprajz és homlokzat. Az elliptikus kupolás könyvtárterem ekkor kerül az U alak közepére. Lehet, hogy a könyvtárnak, a tudomány szentélyének középpontban, fő motívumként való elhelyezésének ötlete is Angliából származik.

A kastélyhoz tartozó egykor díszes park Díszkert néven fordul elő 1883-ban. 1910-ben szintén gróf Károlyi József az, aki megbízta Hein János tájkertészt és kertépítész az angolkert jellegű, ősfákkal teli park átalakításával. Hein egy, a kastély ornamentikájához illeszkedő, jól elkülönülő díszkertet és ennek folytatásaként olyan tájképi kertet tervezett, mely szervesen összefüggött a csatlakozó erdőterülettel. A park állományában faóriások láthatók (császárfa, görög jegenyefenyő, hársfa, vadgesztenyefa), ezeken kívül található még itt feketefenyő, vérbükk-és vörösfenyő, tiszafa, kolorádófenyő, török mogyoró, szomorú gyertyán és magas köris.

1919-ben a kastély hat szobájában betegsegélyező helyet rendeztek be. A II. világháború idején német vezérkari szálláshely, majd hadikórház és laktanya lett. A német csapatok visszavonulása után szovjet katonai alakulatok vették igénybe és lényeges pusztításokat végeznek benne. A kastély belső berendezései, bútorai ekkor mentek tönkre, tűntek el.

A világháború befejezése után a kastélyt és a birtokot elvették a Károlyi családtól és kártérítés nélkül államosították. 1946-tól a Fővárosi Gázművek kapta kezelésbe, ekkor üdülőként hasznosították. 1949-ben görög gyerekek menekültotthonának jelölték ki, ezt követően pedig, 1955-től a megye gondozásában magyar gyerekek nevelőotthonaként funkcionált, majd 1979-ben leromlott állapota miatt kiürítették.

A kastély sorsa azonos a magyarországi hasonló épületekével: a sok funkció- és kezelőváltás nem használt az épületnek.

Bár állagmegóvási munkálatokat már a 80-as évek közepe táján is végeztek, pénzszüke miatt azonban a 90-es évekig az épület erőteljesen lepusztult, parkja elvadult.

A rendszerváltozást követően a kastély állami tulajdonban maradt. Az állam tulajdonosi jogát a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.) gyakorolja. A kastély sorsában jelentős változást az 1994-95-ös esztendő hoztak: ekkor az ingatlan kezelői jogát megkapta a Műemlékek Állami Gondnoksága (MÁG). Elkészítették az épület felújítási programját, új lendületet vett az állagmegóvás és az elvadult kastélypark rehabilitációja.

1997-ben a Párizsban élő Károlyi György által létrehozott Károlyi József Alapítvány és a MÁG együttműködési szerződést kötött a kastély közös felújítására és hasznosítására. Az Alapítvány által kidolgozott tervezet Kulturális Találkozó Központ kialakítását célozta meg, amely egybeköti a műemlék kulturális jellegének a megőrzését és a felújításához, fenntartásához nélkülözhetetlenül szükséges, árbevételt biztosító szállodai és vendéglátási tevékenységet.

A kastélyépítető Károlyi György és az Alapítvány névadója, Károlyi József szellemiségét követve a Kulturális Találkozó Központ célja Magyarország európai integrációjának elősegítése. Ez a terv 1995-ben megkapta az UNESCO által adományozott Kulturális Világörökség Évtizedének emblémáját: ez az első eset, hogy egy magyar műemlék ilyen magas szintű nemzetközi elismerésben részesült.

A fenti célok elérésének felgyorsítása érdekében 2000-ben a Károlyi család létrehozta a Fehérvárcsurgói Károlyi Kastély Fejlesztő és Üzemeltető Zártkörűen Működő Részvénytársaságot (FKKF Zrt.), mely 2001-ben átvette a MÁG-tól 99 évre, a KVI jóváhagyása mellett a kastély vagyonkezelési jogát. 2003 óta, a Magyar Fejlesztési Banktól kapott hitelkeret bevonásával és különböző állami támogatások segítségével 2011-re a Károlyi József Alapítvány és az FKKF Zrt. közös erővel elvégezte a kastély rendezését és működésbe helyezését: a Károlyi József Alapítvány által 2009-ben, az Új Széchenyi Terv keretében elnyert nagyon jelentős, mintegy félmilliárd forintos Európai Unió támogatás segítségével vált lehetővé a felújítás befejezése. A vagyonkezelő Zrt. és az Alapítvány így eleget tett a vagyonkezelési szerződésében vállalt kötelezettségének, miszerint a vagyonkezelési jog megszerzése ellenében az állami műemlék teljes felújítását záros határidőn belül elvégzi. 2011-től a teljes helyreállított épület vendégei, látogatói minél szélesebb köreit fogadja, beilleszkedve így a hazai és nemzetközi kulturális turizmus áramlataiba.

A kulturális funkciók kiegészítésére és azok „eltartása” érdekében a kastély beilleszkedik a turisztikai áramlatokba, ezt szolgálja a szállodai és vendéglátási részleg, amelyet az Accent Hotel Management működtet. Szállodánk jelenleg 20 vendégszobával és egy 80 fő befogadására alkalmas étteremmel, valamint 8 különböző méretű konferenciateremmel rendelkezik. Hatalmas, egymásba nyíló termei pedig többszáz fős fogadások, bankettek megrendezésére kínálnak lehetőséget.

A Károlyi József Alapítvány a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel közösen 2012-ben elindított parkhelyreállításra vonatkozó európai uniós támogatásának köszönhetően helyreállította a másfél hektáros kiszáradt tó vízpótlását, a sziget három hídját és a gloriettet, rekonstruálta a sétautakat, valamint tekintettel a ritka fajokra, a környezetre és a parkban nagy számban fészkelő madarakra, a beteg és veszélyesnek ítélt fák helyére újakat telepített.

A korábbi mosóház Információs Központtá alakításával a park és az európai természeti örökség bemutatása is fontos szerepet kap, emellett az épületben ajándékbolt és kávézó is a vendégek rendelkezésére áll.

www.karolyikastely.hu; info@karolyikastely.hu